

Sygn. akt II CSK 430/16

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku E. Spółki Akcyjnej w G.
przy uczestnictwie M. K., A. K. i Skarbu Państwa - Starosty Powiatu S.
o stwierdzenie zasiedzenia służebności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 stycznia 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania M. K.
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 15 października 2015 r., sygn. akt IV Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Uczestnik postępowania M. K. złożył skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w P. z dnia 15 października 2015 r., którym oddalono apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w S. z dnia 30 stycznia 2015 r., uwzględniającego wniosek E. S.A. z siedzibą w G. o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Celem skargi kasacyjnej jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rola nie polega zatem na korygowaniu ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. W ramach tzw. przedsądu Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należycie umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., tj. czy występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przyczyny te mają wykazać występowanie kwestii istotnych dla interesu publicznego, uzasadniających przystąpienie do rozpoznania tak szczególnego środka prawnego.

W treści skargi nie oznaczono wprost i nie umotywowano żadnej z przyczyn przedsądu wskazanych w art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Wezwany do uzupełnienia braku pełnomocnik stwierdził, że „co do zasady należałoby przyjąć, że samo złożenie skargi kasacyjnej, zawarcie w niej zarzutu kasacyjnego w stosunku do kwestionowanego orzeczenia sądu II instancji i uzasadnienie tego zarzutu (mniej lub bardziej udolne) wyczerpuje i konsumuje obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie kasacji do rozpoznania wraz z wszelkimi wymaganiami natury formalno-prawnej”. Stanowisko to nie zasługuje na akceptację. Wniosek o przyjęcie do rozpoznania jest oddzielną jednostką redakcyjną skargi kasacyjnej, uregulowaną w art. 398⁴ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Wymogiem formalnym skargi jest zatem oznaczenie przyczyny i zamieszczenie odnoszącego się do niej uzasadnienia. Nie jest wystarczające odwołanie się do uzasadnienia podstaw skargi kasacyjnej, nawet jeżeli zawiera ono treściowo tożsame argumenty (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16 - nie publ.). Ograniczenie kognicji Sądu Najwyższego wynika stąd, że orzekanie w przedmiocie przyjęcia następuje na innym etapie postępowania, na posiedzeniu niejawnym w innym składzie, jak merytoryczne rozpoznawanie skargi kasacyjnej (art. 398¹⁰ zd. 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Niemniej wobec tego, że równolegle skarżący wskazał, że kwestionuje orzecznictwo Sądu Najwyższego, do którego odwołał się sąd drugiej instancji, jako sprzeczne z konstytucyjną ochroną prawa własności (art. 21 i art. 64 ust. 3 Konstytucji) oraz bezpodstawne stosowanie się przez sądy do błędnej wykładni z uwagi na przysługującą im niezawisłość i swobodę orzekania (art. 178 Konstytucji) uznać należy, że pośrednio powołał przyczynę kwalifikowaną jako wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, wskazanie i umotywowanie przyczyny opartej na art. 398⁹ § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zasadzie powinno spełniać wymagania odnoszące się do zagadnienia prawnego przedstawianego przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., w razie powstania poważnych wątpliwości, których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (por. m.in. nie publikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12, z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12). Wątpliwości muszą pozostawać w związku z rozstrzygnięciem sprawy wykazany w uzasadnieniu wniosku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11.). Istotne zagadnienie prawne należy jednak postawić w sposób tak ogólny i abstrakcyjny, by mogło być ocenione w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć wyłącznie prawny charakter (por. m.in. nie publikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13). Skarżącego obowiązany jest do przedstawienia własnego stanowiska co do rozstrzygnięcia sprawy oraz przyczyn wadliwości zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12). Wymagania te nie są spełnione w wypadku ograniczenia się do sformułowania pytań, wymagających zdaniem skarżącego udzielenia odpowiedzi (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, nie publ.) Podkreślenia wymaga, że zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne

jeżeli Sąd Najwyższy nie zajął co do niego stanowiska, bądź zaszły okoliczności faktyczne uzasadniające jego zmianę lub modyfikację (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5).

Sformułowanie i uzasadnienie wniosku przedstawione w skardze w oczywisty sposób nie odpowiada powyższym wymaganiom. Argument, iż zdaniem skarżącego „aprobata dotychczasowej linii orzeczniczej sądów w takich sprawach, ukształtowanej w oparciu o orzecznictwo i sposób argumentacji Sądu Najwyższego budzi poważne obawy co do ich zgodności z Konstytucją RP” nie jest wystarczający. Bez wątpienia problem legalizacji, przy wykorzystaniu konstrukcji prawa rzeczowego, utrwalonych stanów faktycznych związanych z korzystaniem przez przedsiębiorstwa przesyłowe z sieci, których elementy w postaci instalacji składających się z urządzeń technicznych z układami połączeń między nimi służą do przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii, jest złożony. W interesie państwa i wszystkich obywateli leży utrzymywanie ich zdolności do realizacji zaopatrzenia w paliwa lub energię w sposób ciągły i niezawodny. Konieczność rozwiązywania problemu w drodze sądowej wynika również z wieloletnich zaniedbań ustawodawczych. Stanowisko judykatury, wspierane przez piśmiennictwo, kształtuje się na tle zróżnicowanych, bardzo skomplikowanych stanów faktycznych i prawnych, podlega niezbędnym modyfikacjom. Przypomnieć należy, że w obecnym stanie i porządku prawnym dopuszczalne jest ograniczanie prawa własności w wyniku działania organów władzy publicznej, podjętego w formach prawnych mających oparcie w ustawach. W konstytucyjnej kompetencji sądów mieści się wydawanie rozstrzygnięć w wypadku sporów z uwzględnieniem zasady, że własność może być ograniczona w zakresie, w jakim nie narusza istoty oraz społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa własności wyznaczonym przez ustawy i zasady współżycia społecznego (art. 140 k.c.). Skarżący nie przedstawił dostatecznych argumentów uzasadniających przyjęcie, że kompetencja ta jest nadużywana i narusza Konstytucję, a skarga powinna być poddana merytorycznej ocenie Sądu Najwyższego. Samo odwołanie do aspektu konstytucyjnego w omawianym zakresie nie było wystarczające.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. Nie znajdując podstaw do odstąpienia od zasady obciążania stron w postępowaniu nieprocesowym kosztami jakie poniosły we własnym zakresie Sąd Najwyższy postanowił o kosztach postępowania kasacyjnego zgodnie z art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

jw